

Pokud jde o zmatek uplatňovaný podle čís. 6 Šu 281 tr. ř. dlužno míti na zřeteli, že jest zrušovacímu soudu vycházeti ze skutkového podkladu rozsudkem prvé stolice zjištěného. Nelze tedy zrušovacímu soudu přezkoumávati na základě p r ů v o d ů po ruce jsoucích otázku, zda stačilo násilí užitě obžalovaným ke skutkové podstatě Šu 125 tr. zák., — neboť menší stupeň násilí nevylučující svobodu vůle, připustil by ovšem ještě kvalifikaci činu podle Šu 132 tr. zák., nýbrž jest mu toliko zkoumati, zda násilné činy obžalovaného vylučovaly volnost Růženy H-ové k sebeurčení. Tu pak vyslovuje rozsudek, že obžalovaný násilnými činy, — jak vylučuje obžaloba, — že totiž Růženu H-ovu chytil, dotáhl k posteli, převalil ji na ni a lehl si na ni — učinil ji bezbrannou, by na ní vykonal mimomanželskou soulož, nehledě ani k činům, jež svědkyně teprve při hlavním přelíčení seznala a jež činy obžalovaného po subjektivní i objektivní stránce zločinu podle Šu 125 tr. zák. vysvětlují a doplňují. Toto zjištění soudu dalo by se zvrátiti jen formálním důvodem zmatečnosti, jenž však v té příčině nebyl uplatňován. Není ostatně třeba, by soud, vyslovuje se o nepřislušnosti, měl po ruce plný důkaz viny na trestném činu, o němž rozhodovati bude soudu porotnímu, naopak stačí důkaz opodstatňující obvinění obžalovaného z takového činu (nedokonaného zločinu podle Šu 125 tr. zák.). Zmateční stížnosti nejsou proto opodstatněnými a bylo je zavrhnouti.

Čís. 2539.

Pojem »svěřené věci« ve smyslu článku XV. zákona o nemocenském pojištění dělníků (ze dne 15. května 1919, čís. 268 sb. z. a n.) jest opodstatněn jen tehdy, měl-li zaměstnavatel v době té které výplaty mzdy nebo služného více peněz v rukou nebo po ruce, než jím bylo vyplaceno zaměstnancům na ryzí mzdy; pouhá srážka (účetní) nestačí; dluh zaměstnavatele jest jednotný; nelze jej rozkládati na dva samostatné závazky (podle toho co platí sám a co sráží zaměstnancům); ustanovení Šu 1416 obč. zák. nelze tu použiti.

V subjektivním směru vyžaduje se pachatelovo vědomí protiprávnosti jeho jednání, t. j., že protiprávně zadržuje nemocenské pokladně příspěvky jakožto statek jemu jako zaměstnavateli svěřený.

(Rozh. ze dne 13. listopadu 1926, Zm I 827/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Lito-měřicích ze dne 30. září 1925, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem zpronevěry podle Šu 184 tr. zák. (správně podle §§Šu 183 a 184 tr. zák.), zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a věc vrátil témuž náležacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost uplatňuje číselně důvody zmatečnosti čís. 4 a 9 a), věcně provádí také zmatek čís. 9 b) Šu 281 tr. ř. Pokud stížnost podle

čís. 9 a) Šu 281 tr. ř. namítá, že zjištěné jednání obžalovaného nelze podřadit pod trestní ustanovení Šu 183 tr. zák., protože prý příspěvky k okresní nemocenské pokladně, jež srazil zaměstnavatel dělníkům ze mzdy, neprohlašuje za svěřené věci ani § 34 zákona z 30. března 1888, čís. 33 ř. zák., ani týž ve znění zákona z 22. prosince 1920, čís. 689 sb. z. a n., jest zjevně neodůvodněna; neboť přehlíží, že zákonem čís. 689/20 nebyl ani zrušen ani změněn předpis Šu 36 zákona z 30. března 1888, čís. 33 ř. zák. v úpravě článku XV. zákona ze dne 15. května 1919, čís. 268 sb. z. a n., který stanoví výslovně, že příspěvky (okresní nemocenské pokladně), jež zaměstnavatel srazil zaměstnancům ze mzdy (nebo služného), jsou statkem zaměstnavateli svěřeným. S hlediska téhož důvodu zmatečnosti stížnost dále namítá, že stěžovatel neměl dotyčných příspěvků nikdy ve svém držení, ježto mu jich neodevzdali hotově ani dělníci, ani jeho příkazatelé-stavebníci, kteří prý mu nepoukázali včas dostatečných prostředků k zaplacení mzdy včetně příspěvků k nemocenské pokladně, naopak mu zůstali dlužní částky daleko převyšující tyto příspěvky; poněvadž prý ani obžalovaný sám provozovacího kapitálu neměl, nelze mu prý dávat za vinu, že zpronevěřil částky, jich ve skutečnosti vůbec neměl v moci. V souvislosti s tím uplatňuje zmateční stížnost důvod zmatečnosti čís. 4 Šu 281 tr. ř., jež spatřuje v tom, že první soud neprávem zamítl průvodní návrh obhájce při hlavním přelíčení, by bylo výsledkem sedmi svědků zjištěno, že »u těchto osob (patrně příkazatelů obžalovaného) část pohledávky (stěžovatelovy) nebyla vyplacena, část byla jinými věřiteli zabavena, takže jí obžalovaný nemohl požadovati«. Těmto výtkám zmateční stížnosti nelze upříti oprávnění, pokud zřejmě poukazují k důvodné námitce, že nalézací soud použil zákona nesprávně co do pojmu »svěřené věci« ve smyslu Šu 183 tr. zák. ve spojení s článkem XV. zákona ze dne 15. května 1919, čís. 268 sb. z. a n.

Jak nejvyšší soud vyslovil a podrobně odůvodnil ve svém plenárním rozhodnutí sb. n. s. čís. 2482, nemá fikce, stanovená článkem XV. onoho zákona, že příspěvky k okresním nemocenským pokladnám, jež zaměstnavatel srazil zaměstnancům ze mzdy nebo služného, jsou statkem zaměstnavateli svěřeným, takového rozsahu, že by již prostá účetní srážka a příspěvků, zaměstnavatelem, jenž neměl v době srážky v detenci ani jinak k dispozici příslušné protihodnoty, »statek«, jenž by mohl býti pokládán za svěřený, — měla míti význam srážky efektivní. Fingováno mělo býti pouze »svěření« statku tu jsoucího, ač tu vlastně o svěření nejde, leč jenom o obligační poměr, — nikoli však jsoucnost statku ve skutečnosti neexistujícího, když zaměstnavatel v době srážky příslušného peníze vůbec neměl. Měl-li zaměstnavatel v době výplaty po ruce hotové prostředky, vystačující pouze k částečnému neb úplnému zaplacení čistých mzdy, nikoli však ku krytí nemocenských příspěvků, nelze mluvit o tom, že mu bylo někým něco svěřeno, protože tu není statku k pojmu svěření nevyhnutelně potřebného, a nemůže zaměstnavatel nic zpronevěřiti, poněvadž mu nic svěřeno nebylo a býti nemohlo. Prohlašuje-li zaměstnavatel přes to při výplatě mzdy vůči svému zaměstnanci, že mu srazil nemocenský příspěvek, nebo provádí-li takové srážky pouze účetně ve svých knihách nebo záznamech, jsou úkony tyto

s hlediska právního bezvýznamny pro vznik svěřeni, neboť náležitost nezbytná podle trestního zákona pro zpronevěru, totiž odevzdání určité věci do uschování osoby jiné, nemohla býti nahrazena ani účetní srážkou, ani oním pouhým prohlášením pro nedostatek vhodného ku srážce předmětu (hotovosti). Nabude-li zaměstnavatel později dodatečně prostředků ku hrazení nemocenských příspěvků dostačitelých, nastává mu obligační povinnost, by dostál svému závazku vůči nemocenské pokladně, tím však nemůže samočinně oživit závazek věcný, jak jej předpokládá skutková podstata zpronevěření podle §u 183 tr. zák. Nesplnění této obligační povinnosti není samo o sobě ohroženo trestem, neboť zákon nezná instituci uvěznění pro dluhy a nelze ze zákona vyvozovati pro zaměstnavatele povinnost, by z peněz dodatečně nabytých odváděl nemocenské pokladně v první řadě přede všemi jinými výdaji peněz odpovídající srážce. Nemění se tedy článkem XV. zákona čís. 268/19 ničeho na pojmu svěřeni, jež předpokládá, by tu byl v okamžiku výplaty mzdy a srážky pro nemocenskou pokladnu též skutečně statek (peněz), v moci a k dispozici zaměstnavatele, pro nějž má býti nadále statkem svěřeným. Zákonem měla býti fingována pouze vůle svěřitelova, že se ponechává statek, to jest peněz, jež se již v moci zaměstnavatelově nachází, i nadále v jeho moci za tím účelem, by s ním naložil určitým způsobem, totiž jej řádně odvedl nemocenské pokladně.

S hledisek tuto naznačených jsou ovšem bez významu okolnosti, na které klade váhu zmateční stížnost, že dělníci obžalovanému příspěvků neodevzdali a že stavebníci mu včas neposkytli potřebných peněžních prostředků, rozhodno jest, zda zaměstnavatel měl v době té které výplaty mzdy více peněz v rukou nebo po ruce, než jím bylo vyplaceno zaměstnancům na ryzí mzdu. Pro posouzení viny obžalovaného jest proto lhostejno, zda příkazatelé (stavebníci) splnili své smluvní závazky vůči němu včas, čili nic, pokud není zjištěno, že obžalovaný v době, kdy srazil příspěvky a jich neodvedl, a n i z j i n ý c h z d r o j ů neměl po ruce peněžních prostředků úhradních, převyšujících vyplacenou ryzí mzdu. Ale v souzeném případě hájil se obžalovaný před nalézacím soudem právě též tím, že v době výplaty mzdy v ů b e c neměl peněz, potřebných k úhradě nemocenských příspěvků, a soud nezjistil, že tato obhajoba byla nesprávná, nýbrž pokládal ji za právně nezávažnou, vycházející z mylného předpokladu, že nemocenské příspěvky, jež zaměstnavatel srazil zaměstnancům ze mzdy, jsou zaměstnavateli svěřeny za všech okolností, ať již srážka byla provedena efektivně, či toliko účetnický. Důsledkem tohoto nesprávného právního nazírání se nalézací soud onou otázkou blíže nezabýval a neučinil v tomto směru potřebných skutkových zjištění. Nezbylo proto, než důvodné zmateční stížnosti vyhověti, napadený rozsudek jako zmatečný podle §u 281 čís. 9 a) tr. ř. zrušiti a věc vrátiti nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl, dbaje zásad shora uvedených. Dojde-li při tom nalézací soud k závěru, že po objektivní stránce je tu skutková podstata zločinu zpronevěry, bude mu též zjistiť a náležitě odůvodniti, zda obžalovaný měl zlý úmysl předpokládaný v §u 183 tr. zák., zda si totiž byl vědom hmotné protiprávnosti svého jednání, t. j. toho, že protiprávně zadržuje

nemocenské pokladně příspěvky, jakožto statek jemu jako zaměstnavateli svěřený.

Vzhledem k vývodům zmateční stížnosti dlužno podotknouti ještě toto: Po stránce hmotněprávní stížnost dále namítá, že obžalovaný zaplatil nemocenské pokladně podle předložených potvrzení v době od 15. června 1924 do 30. dubna 1925 ve lhůtách příspěvky v celkové výši 4100 Kč, dne 25. května 1925 nabídl postup své pohledávky 2000 Kč proti staviteli F-ovi a 26. června 1925 zaplatil dalších 1000 Kč. Tím prý vyrovnal u pokladny svůj dluh ze zadržených příspěvků dělnických, uváží-li prý se, že celková výše dlužných příspěvků za dobu od října 1924 do 30. dubna 1925 činila 8133 Kč 58 h a z toho polovina připadající na dělníky 4066 Kč 79 h, a přihlíží-li se k ustanovení §u 1416 obč. zák., podle něhož má dlužník právo žádati na věřiteli (není-li jinaké úmluvy), by konané platy započítal v první řadě na srážku dluhu pro dlužníka tíživějšího. Avšak, nehledíc k tomu, že rozsudek nezjišťuje okolností, o něž stížnost opírá provedení hmotněprávního zmatku, stížnost přehlíží, že podle výslovného předpisu §u 33 zákona z 30. března 1888, čís. 33 ř. zák., (který nebyl změněn pozdějšími zákony čís. 268/19 a čís. 680/20), jest zaměstnavatel povinen zaplatiti plné příspěvky za dělníky u něho zaměstnané a pojištění podléhající, příslušné nemocenské pokladně a to v době stanovami určené, a že § 36 odst. první dává mu pouze právo, by si při pravidelné výplatě mzdy srazil za dobu, za kterou se mzda vyplácí, poměrnou kvotu příspěvků podle zákona přípustnou. Tato kvota činí podle §u 34 odst. první (ve znění nyní platného zákona čís. 689/20) polovici předepsaných statutárních příspěvků. Z toho plyne, že dlužníkem pokladny jest výhradně zaměstnavatel, jeho je d n o t n ý dluh vůči pokladně nelze rozkládati na dva samostatné závazky a označovati jeden jako tíživý a druhý méně tíživý, jak činí zmateční stížnost, a není přípustno dovolávati se předpisu §u 1416 obč. zák., pro nějž není zákonného předpokladu, v í c e d l u h ů, nehledě ani k otázce, zda lze vůbec užití ustanovení soukromoprávního o placení příspěvků veřejnoprávních. Nehledíc k tomu jsou tyto vývody zmateční stížnosti bezpředmětny již proto, že podle obsahu trestního udání okresní nemocenské pokladny, jež bere soud za základ svých zjištění, dluhoval obžalovaný ještě dne 2. května 1925 na dlužných příspěvcích 8.133 Kč 58 h, z čehož polovice připadající na sražené příspěvky dělníků činila 4.066 Kč, a že na tento dluh zaplatil obžalovaný podle tvrzení samé zmateční stížnosti pouze 1000 Kč dne 26. června 1925, kdežto nabídnutý postup pohledávky proti F-ovi nebyl proveden. Z toho je vidno, že tu není ani dalšího předpokladu §u 1416 obč. zák., totiž skutečné včasné zaplacení pohledávky »tíživější« ve tvrzené výši.

Čís. 2540.

Cyklista jedoucí v noci na kole musí mít kolo osvětleno i když svítí měsíc (§ 335 tr. zák.).

(Rozh. ze dne 13. listopadu 1926, Zm II 330/26.)